

WOORDWIJS

Insjallah... als God het wil

L.W. de Graaff

In april 2004 bracht ik met een aantal studenten een bezoek aan een moskee in Pretoria. De Keniase imam gaf ons een uitgebreide les over de betekenis van de islam. De les ging op den duur over in een preek waarin de islam werd aangeprezen als de beste godsdienst. Daarna volgde een rondleiding door de splinternieuwe moskee. Dat gaf de gelegenheid tot meer persoonlijk contact.

Aan het einde van het bezoek vroeg ik de imam: ‘Ik merk dat u een diepgelovig mens bent. Bent u er zeker van dat u naar het paradijs gaat wanneer u nu ter plekke overlijdt door een hartaanval?’

De man keek verrast, maar antwoordde resoluut: ‘Nee, ik ben daarvan niet zeker. Als Allah het wil, kom ik in het paradijs.’

***Insjallah* – het is een uitdrukking die moslims vaak gebruiken. Het betekent: Als Allah het wil. Het is een uitdrukking waarmee moslims niet alleen de almacht van Allah belijden, maar ook hun eigen onzekerheid onder woorden brengen.**

Zelfverlossing

In het leven van de moslims staat het vervullen van de godsdienstige plichten centraal. Deze plichten worden wel aangeduid als de ‘vijf zuilen van de islam’. Het gaat om het uitspreken van de geloofsbelijdenis (1), het doen van de gebeden (2), het geven van aalmoezen (3), het jaarlijkse vasten (4) en de bedevaart naar Mekka (5).

Het zijn de goede werken waarmee een moslim Allah eert en waardoor hij hoopt te worden behouden. En we zien dan ook dat veel moslims met grote toewijding hun plichten voor Allah vervullen. Zie voor meer informatie over deze plichten mijn boekje *Islam in het kort*, dat elders in dit nummer van WEGWIJS wordt besproken.

In feite moet de moslim zijn behoud zelf verdienen. Deze overtuiging brengt veel onzekerheid in zijn leven. Het is namelijk zo dat je nooit weet of je wel genoeg hebt gedaan. Je kunt niet in de ‘goddelijke boekhouding’ kijken om te zien of het voldoende is. Dat heeft ook een man als Luther tot wanhoop gedreven in de tijd dat hij meende zichzelf te moeten rechtvaardigen voor God.

Een moslimse kennis zei eens tegen mij: ‘Ik doe mijn leven lang examen voor Allah, maar ik weet niet wat de uitslag zal zijn.’ Hij begreep mij toen ik hem antwoordde: ‘Voor mij is het examen al afgelegd en ik ben geslaagd.’ De belijdenis dat Jezus Christus voor ons heeft gedaan wat wij niet kunnen volbrengen, was voor hem evenwel volkomen onacceptabel.

Ook voor hem waren er maar twee mogelijkheden om met zekerheid in het paradijs te komen: Sterven in een heilige oorlog of tijdens de bedevaart in Mekka. Verder blijft het: *insjallah* - als Allah het wil...

Tegen deze achtergrond spreken des te meer de woorden van de Here Jezus: ‘Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven’ (Mat. 11:28).

Genade

Je zou verwachten dat moslims het woord ‘genade’ niet kennen. Maar dat is onjuist. Dat woord komt vaak voor in de Koran. De openingsverzen van de Koran luiden als volgt: ‘In de naam van God, de erbarmen, de barmhartige. Lof zij God, de Heer van de wereldebewoners, de erbarmen, de barmhartige, de heerser van de oordeelsdag. U dienen wij en U vragen wij om

hulp. Leid ons op de juiste weg, de weg van hen *aan wie U genade geschonken hebt*, op wie geen toorn rust en die niet dwalen.'

Op het eerste gezicht lijken christendom en islam op dit punt geen verschil te kennen. Dat is gezichtsbedrog. Moslims en christenen gebruiken wel dezelfde woorden, maar ze hebben uiteindelijk een verschillende inhoud. Die woorden staan namelijk in een verschillend kader. Dat kan ik duidelijk maken door een paar verzen uit de Bijbel en de Koran naast elkaar neer te zetten:

'God echter bewijst zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaars waren, voor ons gestorven is' (Rom. 5:8).

'God heeft hun die geloven en de deugdelijke daden doen, toegezegd dat er voor hen vergeving is en een geweldig loon' (soera 5:9).

Door trouw de plichten te vervullen, werkt de moslim zich binnen de lichtkring van Allahs genade. Dat wil zeggen: om deel te kunnen krijgen aan Allahs genade, moet de moslim bepaalde plichten vervullen. Allah kan genadig zijn, maar wel onder de voorwaarde dat aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Dat is de sfeer waarvan de hele Koran is doortrokken.

In de Bijbel komt het doen van goede werken ook ter sprake, maar niet als voorwaarde om te kunnen delen in Gods vergeving. De goede werken zijn vruchten van dankbaarheid. Daarom mogen ze niet ontbreken. Jakobus, de broer van de Here Jezus, gaat wel heel ver in het benadrukken van de betekenis van de goede werken. Zo schrijft hij ondermeer: 'Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood (Jak. 2:17). Maar een christen doet de goede werken niet *om* zalig te worden, maar *omdat* hij zalig is verklaard. Goede werken zijn geen voorwaarde voor het heil, maar een gevolg en een onderdeel van het geschonken heil.

Het is in dit verband opmerkelijk dat de islam geen sacramenten kent, die de gelovigen bevestigen in het leven uit genade. De besnijdenis is wel een algemeen gebruik in de islamitische wereld, maar heeft geen sacramentele betekenis.

De Zoon van de levende God

De tot nu toe genoemde verschillen tussen islam en christendom hangen direct samen met de vraag: Wie is Jezus Christus?

In de Koran wordt Jezus aangeduid als 'Isa. Hij krijgt vele eretitels. Hij is een teken, een zegen, een getuige en een voorbeeld. Net als in de Bijbel wordt Hij aangeduid als de Messias en de Zoon van Maria. Verder wordt Hij aangeduid als boodschapper, profeet, dienaar, Woord van God en Geest van God. Over Hem wordt alleen maar met eerbied gesproken. En tot op de dag van vandaag zegt een vrome moslim wanneer zijn naam wordt genoemd: 'Vrede zij met hem.'

Toch neemt dit alles niet weg dat er op dit punt een kloof gaapt tussen christendom en islam. Zo heeft de aanduiding van Jezus als Messias in de Koran een totaal andere betekenis dan in de Bijbel. In de Koran ziet het op het hoge aanzien van Jezus als profeet met een bijzondere opdracht. Hij is niet de Middelaar die ons redt met het offer van zijn leven.

Wel speelt Jezus volgens de islam een belangrijke rol in de eindtijd. Vlak voor het einde van de wereld zal Hij op aarde terugkeren. Hij zal Daddjaal (een satanische figuur) doden, alle kruisen (!) verbreken en zich in Jeruzalem bij het gebed achter de imam (geestelijk leider) scharen.

Het kan in de praktijk dus gebeuren dat een moslim instemmend knikt, wanneer een christen zegt de wederkomst van Jezus te verwachten. Toch hebben moslim en christen het dan over twee geheel verschillende zaken.

Tegenover de christenen benadrukt de Koran, dat Jezus slechts een dienaar van Allah was. De Koran laat Jezus zelf nadrukkelijk verklaren dat Hij niet een god of God is (soera 5: 116): ‘En toen God zei: “O ’Isa, zoon van Marjam, heb jij tot de mensen gezegd: ‘Neem mij en mijn moeder tot goden naast God?’” Hij zei: “U zij geprezen! Het past mij niet iets te zeggen waartoe ik geen recht heb. Als ik het gezegd zou hebben dan zou U het geweten hebben. U weet wat in mijn binnenste is, maar ik weet niet wat in uw binnenste is. U bent de kenner van de verborgenheden.”’

Uit dit vers kan worden geconcludeerd dat de Koran uitgaat van de gedachte dat Maria door de christenen wordt vereerd als godin en samen met Jezus deel uitmaakt van de Drie-eenheid. Inmiddels weten veel moslims wel dat christenen Maria niet vereren als goddelijk Persoon. Dat verandert niets aan hun felle afwijzing van de belijdenis dat God een drie-enig God is. Wie dit belijdt, begaat een onvergeeflijke zonde. De bestrijding van de Drie-eenheid spitst zich toe op de afwijzing van de belijdenis dat Jezus Gods Zoon is.

Zo staat in soera 5:17 geschreven: ‘Ongelovig zijn zeker zij die zeggen: “God is de masieh ’Isa, de zoon van Marjam.”’

God of Allah

Tegen de achtergrond van het voorgaande wordt steeds weer de vraag gesteld of moslims en christenen wel dezelfde God dienen. Voor de beantwoording van deze vraag is het belangrijk om een tweetal zaken in gedachten te houden.

In de eerste plaats kan niet worden ontkend dat Mohammed zich in zijn tijd heeft afgekeerd van de afgodendienst en zich wilde aansluiten bij joden en christenen in hun verering van de ene God (zie voor nadere uiteenzetting mijn *Islam in het kort*).

In de tweede plaats laat de geschiedenis zien dat het totaal fout is gelopen tussen Mohammed enerzijds en joden en christenen anderzijds. Mohammed is vervolgens zijn eigen weg gegaan. En wat ons in de Koran over Allah wordt geopenbaard, herinnert ons nog wel aan de bijbelse openbaring, maar heeft daarmee maar weinig meer te maken. Het beeld van God is totaal verdraaid. Daarbij is het meest ingrijpend dat Jezus niet wordt erkend als de Zoon van God en dat Allah absoluut niet Vader mag worden genoemd. Zo is de islam ver verwijderd van het evangelie van genade en behoud. En daarmee is Allah geworden tot ‘een andere god voor Gods Aangezicht’. Toch mag niet worden vergeten dat er voortdurend weer moslims zijn die net als Mohammed op zoek zijn naar de levende God. En door Gods genade zijn er die Hem vinden en Hem door Jezus Christus aanvaarden als hun hemelse Vader.

Stichting Evangelie & Moslims

Aanleiding voor het ontstaan van Stichting E&M in 1978 was een heftige discussie over de betekenis van de dialoog met niet-christenen. Er waren christenen die vonden dat je moslims in hun kwetsbare positie als gastarbeider niet moest benaderen met het evangelie. Stichting E&M ontstond als reactie daarop en heeft de jaren door er altijd aan vastgehouden dat respect voor moslims en migranten juist inhoudt dat we ons ervoor inspannen dat het evangelie ook voor hen ‘bereikbaar’ wordt.

Het werk van E&M wordt gedragen door zes participanten die zitting hebben in het bestuur: Gereformeerde Zendingsbond; Hervormde Bond voor Inwendige Zending; Morgenlandzending; Christelijke Gereformeerde Kerken; Nederlandse Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt).

Het bureau van E&M is te beschouwen als een ‘helpdesk’ voor allen die vragen hebben over hun contacten als christenen met moslims. Voor dit werk heeft E&M een aantal deskundigen in vaste dienst. Zie ook: www.evangelie-moslims.nl.

Gesprekspunten

1. Kunnen wij als christenen iets leren van de manier waarop moslims uitkomen voor hun geloof?
2. Ziet u de toename van het aantal moslims in Nederland als een bedreiging of als een uitdaging om hun het evangelie te brengen?
3. In het formuliergebed behorend bij de Orde van Dienst A (kerkboek pag. 560–562) staat de bede: ‘Wij bidden U voor de verbreiding van het evangelie onder joden en heidenen.’ Vindt u het terecht dat de moslims niet apart worden genoemd?